

Paper Accepted*

ISSN Online 2406-0895

Писмо уреднику / Letter to the Editor

Одговор аутора / Authors' Replay

Др Карло Кико – Словак у Српском Ковину
Dr Karol Kiko – a Slovak in the City of Serbian Kovin

Поштовани уреднице,

За сваког аутора подстицајно је када његов рад изазове пажњу стручне јавности и постане основа за конструктивну дискусију. Из тог разлога захвална сам колегама Слободану Николићу и Владимиру Живковићу који су пажљиво прочитавши мој рад Др Карло Кико (1813 – 1869) – Словак у српском санитету у 19. веку [1] написали текст под насловом Др Карло Кико – Словак у Српском Ковину [2] Николић и Живковић су за полазну тачку узели моју недоумицу у погледу питања да ли је др Кико знао српски језик када је 1858. године

---

* **Accepted papers** are articles in press that have gone through due peer review process and have been accepted for publication by the Editorial Board of the *Serbian Archives of Medicine*. They have not yet been copy edited and/or formatted in the publication house style, and the text may be changed before the final publication.

Although accepted papers do not yet have all the accompanying bibliographic details available, they can already be cited using the year of online publication and the DOI, as follows: the author's last name and initial of the first name, article title, journal title, online first publication month and year, and the DOI; e.g.: Petrović P, Jovanović J. The title of the article. *Srp Arh Celok Lek*. Online First, February 2017.

When the final article is assigned to volumes/issues of the journal, the Article in Press version will be removed and the final version will appear in the associated published volumes/issues of the journal. The date the article was made available online first will be carried over.

Received: December 20, 2017

Accepted: December 21, 2017

Online First: December 29, 2017

DOI: <https://doi.org/10.2298/SARH171220208J>

дошао у Србију и ступио на дужност физикуса Округа књажевачког. Основа за моју недоумицу била је чињеница да су три документа која је Кико потписао (две молбе упућене Министарству унутрашњих дела и заклетва при ступању у службу) писана, истина, на српском језику али сваки од њих различитим рукописом. Поред тога, писмо које је Кико упутио лично др Емериху Линденмајеру, тадашњем начелнику Санитетског одељења Министарства унутрашњих дела, писано је на немачком језику (рукопис се разликује од сва три рукописа у поменутих документима) [3]. Питање Киковог знања српског језика само по себи нема велику важност али је повезано са његовом радном биографијом и разумевањем појединих историјских чињеница које јесу значајне и због којих пишем овај текст. Наиме, у раду сам уз цитирање делова Кикове прве молбе за запослење у Србији, представила његову радну биографију. Ту стоји да је Кико „од 1851. до 1853. био (је) 'Царско-краљевске фамилије лекар спахилука названог Рацкеве и Промонтор“ . Даље, „од 1854. до 1856. био је 'лекар трговаца Ковиначки, од ови нарочито тога ради позват. У исто време, од 1854. до 1856, док је у Ковину био, испуњавао је и дужности Полковског и Ротског лекара, осим тога по налогу високославне Државе испуњавао је и дужности Санитетскога референта код Ковинског растељанства“ . На основу изнетих чињеница, Николић и Живковић закључили су да је Кико „шест година у континуитету био међу Србима као лекар“ и да је зато без сумње знао српски језик. По питању говорног, али не и писаног српског језика, углавном бих се сложила с тим мишљењем. Николић и Живковић дали су и кратак историјат Српског Ковина (Рацкеве, односно мађарски *Rácskeve*) који је свакако корисна допуна мог рада. Међутим, изнели су и становиште да је Кико „од 1854–1856. године“ (...) вероватно био позван од Срба из Српског Ковина да им буде лекар, а не од Срба из Ковина у Банату, тзв. Доњег Ковина“ . Пренебрегнута је чињеница да цитиране дужности које је Кико обављао у том периоду – дужности „Полковског и Ротског лекара“ и „дужности Санитетскога референта код Ковинског растељанства“ недвосмислено указују да је реч о Војној крајини тадашњег Аустријског царства, односно њеном делу – Банатској војној граници формираној 1764. године, у чијем је саставу било и место Ковин. У њему је постојала *компанијска станица* као део XII Немачко-банатске регименте чије је седиште било у Панчеву. Банатска војна граница постојала је до развојачења 1872. године [4].

Поред војне улоге, граница је имала и улогу у одбрани земље од уноса заразних болести. Осим карантина, дуж ње су постојала и трговишта – *растели*, грађена на посебан начин који је онемогућавао физички контакт између трговаца из две државе – Аустријског и Османског царства. *Растели* су дакле биле типично граничне установе.

Доказ да је Кико између 1854. и 1856. године ипак службовао у банатском, а не у Српском Ковину, јесу и две потврде које су о томе издате на немачком језику, службеном језику у Банатској војној граници [3]. Прва од њих, „*Certificat*“, написана је 24. априла 1855. године у „*Kubin*“ (немачки назив за Ковин). Друга, „*Zeugnis*“ (сведочанство), у којој се наводи Киков ангажман код „кубинске компаније“ од 4. августа 1854. до фебруара 1856. године,

написана је 24. марта 1856. у Панчеву. Др Карло Кико, дакле, јесте провео међу Србима шест година али у два Ковина – Српском и у банатском.

Јелена Јовановић-Симић
Музеј науке и технике –
Одељење Музеј Српског лекарског друштва

ЛИТЕРАТУРА

1. Jovanović-Simić J. Dr Karlo Kiko (Karol Kiko, 1813–1869) – Slovak u srpskom sanitetu u 19. veku. Srp Arh Celok Lek. 2017. Online First: September 29, 2017; (00): 178–178. [DOI: <https://doi.org/10.2298/SARH170911178J>].
2. Nikolić S, Živković V. Dr Karlo Kiko – Slovak u Srpskom Kовину. Srp Arh Celok Lek 2017. Online First: October 13, 2017, 2017; (00): 178–178. [DOI: <https://doi.org/10.2298/SARH171005187N>].
3. Arhiv Srbije. Ministarstvo unutrašnjih dela, Sanitetsko odeljenje. V: 1. 1858.
4. Spasović IB. Banatska vojna granica i njeno ukidanje 1872. godine. Pančevo: Istorijski arhiv u pančevu; 2004. Str. 16 i 113.